

Sygn. akt XII Ga 230/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział XII Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący- Sędzia: SO Janusz Beim

Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera (spr.)

Sędzia: SR del. Kamila Wójcik

Protokolant: st.sekr.sądowy Ewa Janas

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2014 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. P.

przeciwko S. D.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie

z dnia 30 lipca 2013 roku, sygn. akt V GC 1193/13/S

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 1.200,00 zł (jeden tysiąc dwieście złotych).

Sygn. akt XII Ga 230/14

UZASADNIENIE

Powód S. P. domagał się zasądzenia od pozwanego S. D. kwoty 14 268 zł z należnościami ubocznymi tytułem zapłaty za wykonane zlecenie w postaci druku gazetki reklamowej w okresie od maja do września 2012 roku. W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż strony uzgodniły istotne elementy umowy, gazetki zostały wykonane i odebrane przez pozwanego, który uiścił zapłatę jedynie za miesiąc kwiecień 2012 roku. Podał nadto powód, że w październiku 2012 roku pozwany wystąpił z prośbą o rozłożenie należności na raty/ oprócz należności za maj/ , niemniej żadnej z rat nie uiścił, a po przedsądowym wezwaniu do zapłaty pismem z dnia 31 grudnia 2012 roku ponownie zaproponował spłatę ratalną.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty pozwany zarzucił powodowi zawyżenie należności objętej fakturą nr (...) dotyczącą druku gazetki majowej o 615 zł. Odnośnie pozostałej, niekwestionowanej należności wnosił o zastosowanie przez Sąd art. 320 kpc, wywodząc iż jesienią 2012 roku miał wypadek samochodowy, którego dalszym skutkiem pozostawało ograniczenie działalności a w efekcie trudności finansowe.

Wyrokiem z dnia 30 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości, oddalając wniosek o rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia. Sąd Rejonowy na podstawie dowodów z dokumentów oraz zeznań świadka ustalił, że z początkiem współpracy strony uzgodniły wysokość wynagrodzenia oraz szczegóły dotyczące druku i zasady te pozostawały niezienne. Natomiast w przypadku gazetki na maj 2012 roku wykonano dodatkowe ulotki reklamowe, załączone do każdego z egzemplarzy, której cena wykonania wyniosła 500 zł netto. Ustalił też Sąd, że powód wielokrotnie zwracał się do pozwanego z wezwaniami do zapłaty zaległych należności za maj, sierpień i wrzesień 2012 roku, przy czym reakcja pozwanego sprowadziła się do próśb o umożliwienie ratalnej spłaty, kierowanych do powoda w dniach 18 listopada i 31 grudnia 2012 roku.

Sąd Rejonowy pozytywnie zweryfikował przedstawione przez powoda dowody, w tym zeznania świadka. Podkreślił, że wynagrodzenie w kolejnych miesiącach nie było stałe i zależało od zakresu zleconej pracy. Wywiódł też Sąd, że wypadek pozwanego miał miejsce po terminie wymagalności ostatecznej, dochodzonej pozwem faktury czyli przed ograniczeniem działalności gospodarczej pozwanego, który mimo wezwań do zapłaty nie dokonywał żadnych, nawet częściowych spłat. Sąd podkreślił, iż przy stosowaniu normy art. 320 kpc należy brać pod uwagę także usprawiedliwiony interes wierzyciela, a także to czy rozłożenie należności na raty zapewni spłatę długu. W ocenie Sądu po stronie pozwanego nie zaszyły szczególne okoliczności, umożliwiające zastosowanie art. 320 kpc, zwłaszcza że pozwany po uzyskaniu zgody na zapłatę w ratach żadnej raty nie uiścił. Stąd Sąd uwzględnił powództwo w całości na podstawie art. 750 w zw z art. 735 par. 1 kc.

W apelacji od tego wyroku pozwany zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 233 par. 1 kpc poprzez błędne i nielogiczne uznanie, iż skoro warunki realizacji umowy były uzgodnione i niezienne to dotyczyć one musiały także druku gazetki wzbogaconej o wkładkę reklamową. Zdaniem apelanta brak było podstaw do uznania za wiarygodne zeznań świadka w świetle poczynionych przez strony ustaleń dotyczących parametrów zamówień i wynagrodzenia. Dalej skarżący wywiódł, że skutki wypadku nadal odczuwa w sferze finansowej, a nadto nie posiada majątku, z którego mógłby zaspokoić roszczenie powoda. Natychmiastowe wykonanie wyroku uznawał za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, co uprawniało Sąd do zastosowania art. 320 kpc. Skarżący uważał, że nie dał powodu do skierowania sprawy na drogę sądową ponieważ występował o umożliwienie mu ratalnej spłaty zadłużenia, pomijając sporną należność za maj 2012 roku. Z taką argumentacją domagał się pozwany oddalenia powództwa w zakresie kwoty 615 zł, rozłożenia uznanego roszczenia na 3 raty, nieobciążania go kosztami procesu i postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest nieusprawiedliwiona.

W zakresie należności niespornej pozwany domagał się w procesie aby Sąd zastosował art. 320 kpc. Analogiczne argumenty, związane w wypadkiem, podniósł pozwany w apelacji. Argumenty te jednak nie uzasadniają zastosowania szczególnego rozwiązania przewidzianego w 320 kpc, a polegającego na wprowadzeniu przez Sąd spłaty należności w częściach przy równoczesnym zatrzymaniu naliczania odsetek ustawowych od długu. Na wstępie zaznaczyć trzeba, iż idea tejże normy polega na umożliwieniu spełnienia świadczenia dłużnikowi, który znalazł się szczególnej sytuacji. Należy tu zauważyć, że norma art. 320 kpc ma charakter materialno prawny a także, iż z rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma skutek - wskazany w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70 (OSNCP 1971, nr 4, poz. 61) - że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat (tak SN w uchwale z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06, OSNC 2007/10/147, OSP 2010/4/44). Jak się podkreśla, wyrok taki - przesuując termin spełnienia świadczenia przez zastąpienie terminu dotychczasowego terminami zapłaty poszczególnych rat - jednocześnie uchyla stan opóźnienia dłużnika, będącego wynikiem niespełnienia świadczenia w pierwotnym terminie.

Ustanowiona w art. 320 k.p.c. norma ma jednakże charakter wyjątkowy, gdyż może być zastosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. W piśmiennictwie wyrażono pogląd uznający wymienioną przesłankę za spełnioną wtedy, gdy w chwili wyrokowania są podstawy do przyjęcia, że ze względu na sytuację majątkową dłużnika wyrok zasądający całe świadczenie stanowiłby tytuł egzekucyjny bez szans na realizację. Prowadzenie egzekucji w tym

zakresie narażałoby w takiej sytuacji wierzyciela na nieefektywne wydatki egzekucyjne, a dłużnika i osoby pozostające na jego utrzymaniu na utratę podstaw egzystencji.

Jak się nadto trafnie przyjmuje w orzecznictwie, ochrona jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces- wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 stycznia 2014r., V ACa 620/13 (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 r., I ACa 242/12, wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 stycznia 2013r., I ACa 2018/12i z dnia 18 grudnia 2013r., I ACa 916/13).

Usprawiedliwione zastosowanie art. 320 kpc nastąpiłoby zatem w przypadku gdyby pozwany zdołał wykazać, iż uwzględnienie jego wniosku nie prowadzi do uchybienia interesowi wierzyciela a ponadto wyrok zasądający świadczenie bez rozłożenia na raty nie zostanie zrealizowany. Okoliczności takie nie zostały w procesie dowiedzione. Pozwany bowiem ogólnikowo powoływał się na pogorszenie sytuacji finansowej, a ponadto z zebranych dowodów wynikało, że nie wywiązywał się z deklaracji spłaty długu w częściach. Nadto, jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy wymagalność roszczenia nastąpiła w miesiącach poprzedzających wypadek, a i tak do zapłaty nie doszło. Trzeba także zwrócić uwagę na treść korespondencji mailowej stron, z której wynika że powód domagał się zapłaty już 3 sierpnia 2012 roku/gazetka czerwcową/, zaś pozwany żadnych ustaleń dotyczących rozliczeń i podjętych z powodem nie zachował/mail z 13 listopada 2012r./. Nie zaprzeczył też pozwany, że deklaracja ratalnych spłat dotycząca faktur za sierpień i wrzesień/ k-27/ pozostała jedynie deklaracją.

W ocenie Sądu Okręgowego sposób postępowania pozwanego naruszał usprawiedliwiony interes powoda a zastosowanie art. 320 kpc stanowiłoby jedynie swoista” premię” za doprowadzenie do powstania zaległości płatniczych w czasie gdy sytuacja firmy pozwanego pozwalała na zapłatę, czyli przed wypadkiem. W świetle stanowiska apelanta nie można też założyć by pozwany dobrowolnie uiszczył należności rozłożone na raty skoro nie uczynił tego uprzednio. Uwzględnienie wniosku pozwanego prowadziłoby nadto do pozbawienia wierzyciela należnych mu z mocy prawa odsetek/ art. 481 kc/ za opóźnienie w zapłacie, do których powstania doprowadziło zachowanie dłużnika jeszcze przed wypadkiem. Jak już wspomniano zła sytuacja finansowa i ewentualne trudności z egzekucją nie zostały wykazane w procesie, przed wydaniem zaskarżonego wyroku. Pozwany wszak w sprzeczności, czyli w czasie do tego przeznaczonym, nie zaferował żadnych dowodów, choćby w formie przesłuchania stron.

Nie ma też podstaw do kwestionowania ustaleń Sądu w zakresie ceny wykonania umowy w miesiącu maju 20123 roku. O ile koszt druku gazetki czy katalogu był stały, o tyle ostateczna wysokość wynagrodzenia zależała od treści zamówienia, co dokumentują złożone do akt faktury powoda. Trudno sobie wyobrazić by koszt wykonania gazetki” K.”, do której dołączono wkładki reklamowe- czemu pozwany nie przeczy- był identyczny jak koszt wydrukowania gazetki bez ulotki. Wszak umowa miała charakter odpłatny a wynagrodzenie winno odpowiadać wykonanej pracy, której zakres przy dodaniu ulotki niewątpliwie był szerszy niż zazwyczaj. Nadto brak jest podstaw i żadnych zresztą pozwany nie przytacza, do zdyskwalifikowania zeznań świadka związanych z wykonaniem zlecenia w przypadku gazetki majowej. Ustalenia Sądu nie są więc sprzeczne z zebranymi dowodami, a naruszenie art. 233 par. 1 kpc nie ma miejsca.

Nie można też przyjąć, jak chce skarżący, by nie ponosił on odpowiedzialności za powstały spór. Przeczą temu wskazane przez powoda dowody jak i trafne ustalenia sądu meriti. Dług zaczął narastać już przed wypadkiem, pozwany miał świadomość istnienia zadłużenia lecz de facto nie uczynił nic by choćby zmniejszyć dług. O tym, że sprawa zostanie skierowana na drogę sądową wiedział już w listopadzie 2012 roku/ mail, k-27/. W tych okolicznościach argumenty pozwanego nie znajdują pokrycia w materiale dowodowym. Nie istnieją też podstawy do zastosowania art. 102 kpc. Przypadek pozwanego pozbawiony jest waloru” „wypadku szczególnie uzasadnionego”. Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "przypadków szczególnie uzasadnionych" pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że

niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego przepisu powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2014r., I ACa 9/14/. Przedstawione wyżej okoliczności przeczą tezie jakoby pozwany w chwili zaistnienia wymagalności roszczenia znajdował się w sytuacji usprawiedliwiającej jego reakcję, by zachowanie pozwanego było zgodne z zasadami współżycia społecznego lub by pozostawał w usprawiedliwionej niewiedzy w kwestii zasadności roszczenia. Żądanie powoda było zasadne o czym pozwany wiedział i to na długo przed skierowaniem sprawy do sądu.

Apelację należało zatem oddalić na podstawie art. 385 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono po myśli art. 89 kpc w zw z art. 108 par. 1 kpc.

Ref. I inst. SSR P. Biega